

Koolitus kogus kokku meistrid, sellid ja õpipoisid

Üha enam koguvad osalejaid mitmesugused kursused, kus jagatakse restaureerimiseks vajalikke tarkusi ja oskusi. Üks selline ürituste sari sai sel suvel teoks Võrumaal.

Kolmel järjestikusel nädalavahetusel toimunud koolitust "Loodussõbralikud restaureerimistehnikad" korraldas Võrumaa aktiivse eluhoiakuga talu, ametlikult tuntud ka kui MTÜ Siksali Arendusselts.

Koolitus peeti hubases talukompleksis Vastselliina lähistel. Lahke pererahvas ja kaunis ümbrus löid ühtlasi soodsa pinnase meeldivalt tõiseks atmosfääriks.

Ettevõtmine õigustas end mitte ainult restaureerimise seisukohalt, vaid oli üks oluline lüli inimeste vahel, kes hoolivad vana säilitamisest ka filosoofilisest aspektist. Lihtsamalt öeldes – see, mida me teeme, peaks kestma meie lastelasteni.

Tuli meelde üks lugu, kui-

das taluperemees hoidis kogu oma eluaja jões tamme- puitu, et saavutada ülikõva ja kauakestev materjal. Kui talt küsiti, et miks ta seda seal hoiab, raugana ei jõua ju enam ehitada, siis vastanud mees, et seda saavad kasutada tema lapselapsed. Sellisele mõtteviisiga midagi sarnast võis kohata ka restaureerimiskoolitusel. Tee oma tööd nii, et sellest saaks rõõmu tunda ka teised.

Väga oluline oli see, et Võrumaa ühele suuremale restaureerimisalasele koolitusele kogunenud huvilised olid pärit põhiliselt kodukandist, kes muidu sarnastele kaugematele üritustele ei jõua, aga samuti ka mujalt Eestist.

Palju oli rohelise mõtteviisi esindajaid, oli daam, kes restaureeris üksinda terve kiriku aknad, ja neid, kes asja vastu huvi tundma alles hakkasid. Ürituselt said kirja ka mõningad olulised tähelepanekud.

René Pere, restauraator-koolitaja

Aknalengid ja tenderpostid

► Vanasti aknalenge peaaegu ei kasutatud. Olid tenderpostid mõlemal pool akent, mis sobitati soontappidega seinapalkide külge. Tenderposte lihtsalt polnud võimalik eemaldada, ilma et konstruktsiooni eelnevalt ei kindlustatud. Tänapäeval lõigatakse teadmatusest ja tihemini hoolimatusest tenderpostid läbi, et uusi aknaid paigaldada, sellega kahjustatakse palkseina ja kogu konstruktsiooni, sest seda enam ei toetata. Pahaaimamatu tellija ei pruugi asjast midagi teada, enne kui ühel päeval ta seinad kaldu vajuma hakkavad. Vanadel hoonetel paiknesid aknahinged otse tenderposti küljes ja kahjustatud või pehkinud puidu puhul on tarvis kaaluda, milline töökäik oleks kõige mõttekam – kas plommida või asendada tenderpost uuega.

► Soontapid vanadel linnamajadel olid veel hiljuti väga levinud.

Äp MIS ON MIS

Käsitleti mitmeid vajalikke teemasid

► loodussõbralik välisviimistlus, vanade palkide kasutusvõimaluste tutvustamine, palkide vahetamine ja asendamine ning puitpindade töötlemine erinevate viimistlus- ja kaitsevahenditega

► puitesemete, nagu vanad aknad ja ukSED, restaureerimine, värvieemaldamine, plommimine, klaaside kitiimine, akende viimistlemine, õlitamine, samuti tutvustati treppide ja mööbliesemete parandamist.

► loodussõbralik siseviimistlus sisaldas savi- ja lubikrohvi tutvustust ja praktilist krohvimist eri pindadele

► tarkust ja praktilisi näpunäiteid jagasid rahvale Saviukumaja OÜ, Janno Jõe ja Kalle Kase Antiigiveebist; koolitust toetasid KIK, KOP ja Grundtvig programm

Olulisemad restaureerimistehnikad akende ja uste puhul

► Vanade akende restaureerimisel on oluline, et klaasimisel ei kasutataks mitte puitliiste, vaid kittimist. Oluline erinevus on see, et liist laseb raami ja klaasi vahele niiskust ning pehastub kiiresti, ükskõik kui kavalaid materjale me seal ka ei kasutaks. Kitiga töötamise peab teadma, et ta kuivab väga aeglaselt – kui värvida võib akent kolme nädala päeva pärast, siis täieliku tahkumiseni kuulub oma poolteist kuud, nii et ettevaatust näppudega.

► Nii akende kui ka uste parandamisel on üks päris oluline operatsioon plommimine ehk proteesimine. Viimane tehak-

se suureulatuslike vigastuste likvideerimisel ning peaaegjalikult ustel. Värskel restaureerijal ei maksa neid töid ise ette võtta, plommimiseks ja proteesimiseks on vaja professionaalseid oskusi ning spetsiaalseid tööriistu.

► Metallmanused – hinged, haagid, metallnurgad – eemaldatakse eelnevalt ja puhastatakse eraldi, üks tõhusamaid keemilisi vahendeid on Wenfex, aga muidugi võib kasutada ka kuumapuhurit. Nii aknaraamid kui ka metallosad värvitakse kindlasti linaõlivärviga, see on ainuke värv, mida me saame ajalises aspektis tõsiselt võtta.

► Uste proteesimine nõuab täpset tööd ja mitmekordset rihtimist.

Fotod: René Pere

KÕIGE LAIEM
PUIDUVALIK EESTIS

SUUR VALIK
EHITUSMATERJALE

PUUMARKETI KAUPlus NÜÜD KA JÜRI TEHNOPARGIS -
Sinikivi tee 6, Lehmja küla, tel 664 6931

PUUMARKET

Puumarket Tallinnas: Männiku tee 123; Forelli 10a;
Tartus: Ringtee 37c; Pärnus: Lina 24; Rakveres: Rägavere tee 44
www.puumarket.ee

RENOVEERIMINE

▶ Asenduspalgi sobitamisel peab jälgima vana palgi tapi ja vara kuju.

Palkide vahetus ja parandamine

▶ Palgivahetus vanal majal ilma seda laiali lammutamata on täiesti võimalik, kuid töö käiku tuleb hoolikalt jälgida. Asenduspalk peab olema paar aastat looduslikult kuivanud toores puit, mida kannatamatu ehitaja kasutusse rakendab, hakkab seinas n-õ mängima – paisuma ja kokku tõmbuma.

▶ Palkide väljavahetamiseks kasutatakse tõmbe ehk tõmmitsaid, poltidega kinnitatavaid prusse ja tungraudu. Kui tahame välja vahetada vahepealset palki seinas, peame sellest ülevalpool asuvad palgid kinnitama prussi või jämeda lauaga 4–5 palgi ulatuses, seejärel teha ülemisse palki sisselõige ja kinnitada sinna mõlemalt poolt prussid. Seejärel tuleb prusse peks-

ta vasaratega, kuni palgid kerkivad piisavalt kõrgele, aga mitte niipalju, et palgid täielikult salapulkadest välja tulevad. Nüüd saame palgi juba kerge vaevaga välja vahetada.

▶ Vahel piisab ka ainult palgi proteesimisest või osalisest väljavahetamisest. Asendusjupp varustatakse keelega, mis jookseb vana palgi soonde. Maja ei tohi tõsta ainult ühest nurgast, vaid vähemalt kahest nurgast korraga. Tõstmisel ettevaatust tappidega! Liialt hoogu sattudes võivad tapiotsad murduda ja siis on juba uusi palke vaja. Kui seinad on täisnurgast välja vajunud, tõstetakse vajunud nurka ja kinnitatakse seinapalgid prussiga, mis on palkide sisse poltidega süvendatud.

Palgivahetus vanal majal ilma seda laiali lammutamata on täiesti võimalik, kuid töö käiku tuleb hoolikalt jälgida.

Savikrohvi võimalused oma elupaiga kujundamisel

▶ Savikrohvi on mõeldud üldiselt kuivade ruumide seinte, lagede, erinevate puit- ja kivialuspindade viimistlemiseks. Savi populaarsus põhineb peale keskkonناسäästlikkuse ennekõike kõrge niiskustreguleerimise- ja soo- ja akumulatsiooni võime poolest, mis tagab inimesele sobiliku tubase mikrokliima.

▶ Savikrohvi koosneb savist ja liivast, millele parema tugevuse ja soojapidavuse tõstmiseks võib näiteks lisada hundinuiaviila, saepuru, linaluud, kanepiluud või purustatud põhku. Ilmastikukindlama savikrohvi saamiseks on traditsiooniliselt lisatud ka värsket loomasõn-

nikut. Savikrohvi struktuur ja värvus oleneb liivast ja savist, mille toonid võivad olla kas valge, kollane, punane või hall, ja lisatud kiudainetest. Soovi korral võib krohvi üle värvida looduslike värvidega, sobivaim on kaseinivärv. Võimalikke savikrohvi kasutuspinde on palju: tellis, looduslik kivi, betoon, kergbetoon, puitlaudis, vana krohvipind, palksein. Peab hoolitsema selle eest, et pind oleks kuiv ja tolmuvaba. Sooja- ja heliisolatsiooni parandamiseks sobib aluspinnaks väga hästi kuni 5 cm pakune pillirooplaad. Siledamatel puitpindadel kasutatakse spetsiaalset puitliistudest krohvivõrku.

▶ Nii lubi- kui ka savikrohvi aluseks peaks kasutama krohvi- või roomatti.

Tel 637 9340,
faks 637 9342,
talot@talot.ee

- Kergkruus- ja betoonplokid
- Betoonist teekatteivid
- Betoonist kõnni- ja sõidutee äärekivid
- Betoonisegud, transport ja pumpamine
- Erineva pinnaviimistluse ja värvivalikuga raudbetoonpaneelid
- Armatuurtooted
- Öönespaneelid
- Üldehitustööd

Talot
romb-kivi

www.talot.ee